

naj se v Makedoniji organizirajo skupne znanstvene ekspedicije, ki bi naj brez vsake politične tendence, v zgolj znanstvenem interesu zbirale material za rešitev spornih etnografskih vprašanj o makedonskih Slovanih, bi se srbska akademija čisto gotovo ne odtegovala od tega skupnega znanstvenega dela.

Namesto tega pa bolgarska akademija poziva slovanske akademije, naj v imenu etnografske pravice, kakor jo specialno pojmujejo Bolgari, obsodijo političsko postopanje srbske vlade in srbskih oblasti.

Ne ozirajoč se na to, da govori bolgarska akademija o tem postopanju na podlagi nepotrjenih časnikarskih in drugih poročil, se srbska kraljevska akademija omejuje na izjavo, da ne more biti naloga takšnih znanstvenih korporacij, kakršne so slovanske akademije, da bi presojale političsko postopanje kakršnekoli vlade, marveč, da so zvezo slovanskih akademij njeni ustanovitelji zamislili kot čisto znanstveno organizacijo, a ne kot nekako razsodišče, pred katerim bi se naj razpravljali spori med posameznimi slovanskimi državami.

Naše stališče o tem vprašanju je tako: o političskih vprašanjih naj razpravljajo in razsodijo politiki, znanstveniki in učenjaki pa se naj v te posle ne vmešavajo.

Kako si znajo na Koroškem pomagati!

V Klobasnici je šel jeseni minulega leta nadučitelj Zenkl v pokoj. Dež. šolski svet je namestil neko suplentino ter razpisal nadučiteljsko mesto. Zahtevali so znanje slovenščine. Za mesto so prosili trije učitelji, med temi dva Slovence, ki imata izpit iz slovenščine. Ta dva bi morala priti torej v pošte — a pri enaki kvalifikaciji odločujejo službena leta. V tem slučaju bi bil torej imenovan Slovenec, ki ima izpit iz slovenščine in je tudi drugače sposobnejši zaradi svojega znanja v sadjarstvu.

To pa se ne sme zgoditi. Volksratova želja je, da nadučiteljem v Klobasnici postane šolski vodja J. Fleist iz Kasaz, ki je nemškutar, da bi pomagal na noge obnemogliemu nemškutarstvu. Ker pa ta nima izpita, bi ne mogel priti v pošte. Da se pa vendarle ukrene nekako, se je sklenilo imenovanje nadučitelja zavleči tako dolgo, dokler Fleist ne napravi izpita iz slovenščine, kar se zgodi prej ko ne v jeseni.

Mi pa smo radovedni, kdaj bo konec teh nekorektnosti in krivičnosti, in kdaj nehata deželni šolski svet in dež. šolski nadzornik Benda biti dninarja »Volksrata«?

Dokler bomo imeli tako vlado in tako svoje parlamentarno zastopstvo na Dunaju — nikoli!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejski koncert naše »Zaveze«.

Skupna pevska vaja za jubilejski koncert se je vršila na binkoštni torek v pevski dvorani »Glasbene Matice« v Ljubljani. Pevska vaja je trajala jutraj od 9. do 12. ure, popoldne pa od 2. do 4. ure. K sodelovanju jubilejskega koncerta se je prijavilo 30 sopranov, 20 altov, 30 tenorjev in 60 basov. Je to sicer lep pevski zbor, a za ogromno in skrbno delo, ki ga je imel koncertni odsek, še davno zlasti število sopranov in altov ne odgovarja bogatemu pevskemu materialu, ki ga ima učiteljsvo v svojih stanovskih vrstah po

vseh slovenskih pokrajinah. Od vseh 140 priglancev se je udeležilo pevske vaje 82 pevk in pevcev. Nekateri priglasci s Stajerskega so opravili svojo odsotnost, ker so imeli ta dan že pouk. Istotako se je vzelo na znanje opravičenje Tržačanov, ker so imeli prav tedaj v Trstu nekateri mnogo opravka ob priliki koncerta ljubljanske »Glasbene Matice«, vrh tega bi jih vožnja k naši skupni pevski vaji vendarle preveč stala.

Binkoštna pevska vaja je uspela nad vse pričakovanje prav dobro. Pevovodstvo je v srečnih rokah večnega in neutrudljivega ljubljanskega učitelja Frana Marolta. Večina je prestudirala vse skladbe, ki so določene za koncert, prav natančno že doma. Koroške in slovenske narodne pesmi so se peče po navodilu sestaviteljev O. Deva in J. Zirovnika; navzoča skladatelja E. Adamič in F. Juvanec pa sta izrekla na željo pevovodje svoje strokovnjaško mnenje, kako naj bi se proizvajali njihovi skladbi.

Za jubilejski koncert je obljubila svoje sodelovanje odlična koncertna pevka gospa Mira Costaperaria-Devova iz Trsta, naša bivša koleginja. Pogajanja pa se vrše ravnokar z dvema gospodoma, da prevzameta solo točki na klavirju, oziroma na gosli. Najkasneje do 15. julija t. l. dopošljejo vsi ti sodelovalci natančen vzpored proizvajajočih skladb.

Okrajni društveni predstavniki in pevovodje naj poskrbe, da bo v vsakem okraju do koncertnega nastopa vsaj še po ena okrajna pevska vaja. Kjer pa je v enem okraju premalo glasov, tam naj se združita k taki pevski vaji po dva okraja.

Vsi priglasci pevci in pevke, ki reflektirajo ob jubilejskih dneh na pristo stanovanje, ga dobe brezplačno po posredovanju pevskega odseka, za kar se je treba zgledati reflektantom najkasneje do 1. avgusta t. l.

Na željo pevskega odseka se je prelozilo jubilejsko zborovanje na 6. in 7. september. V mesecu avgustu so navadno ljubljanci na letoviščih, avgustovo vroče vreme pa neugodno vpliva tako na pevce, kakor na dober obisk občinstva.

Koncert se vrši neprekinjeno v Ljubljani v »Narodnem domu« dne 6. septembra ob 8. uri zvečer. Generalna pevska vaja se vrši isti dan popoldne od 9. do 11. ure, popoldne pa od 2. do 3. ure.

Pevke naj pridejo h koncertu po možnosti v belih, pevci pa v črnih oblekah. Pevk v mešanem zboru je na vsak način premalo. Če ve kdo za kakšno sopranistino ali altistino, ki se h koncertnemu sodelovanju še ni prijavila, naj jo pregovori, naj se nemudoma prikladi.

Vsi oni pevci in pevke, ki so kakorkoli zadržani priti h koncertu, pa so dobili note v naštudiranje skladb, naj doposlane jim note čimprej vrnejo glavnemu pevovodji Franu Maroltu, učitelju v Ljubljani (Mestni trg).

Važnejše stvari ali morebitne izpremembe v koncertnem programu se bodo objavljale v »Učit. Tovaršu«, na kar se zlasti pevke in pevce že sedaj opozarja!

Pevski odsek.

Kranjsko.

Občni zbor učiteljskega društva za Radoviški okraj se vrši dne 21. t. m. ob 3. uri popoldne na Jesenicah restavracija Schrey. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj logaški je zborovalo dne 5. junija t. l. na Blokah. Dasi leži ta kraj prav na periferiji našega šolskega okraja, vendar je bil letošnji občni zbor tako številno obiskan, kot že leta in leta ne. To zborovanje je zopet pokazalo, da vkljub vsemu pritisku in preganjanju ne klone napredno učiteljsvo tilnika, in tako je

Tem potom prosimo vse one poverjenike, ki nam doslej še niso poslali nobenega poročila o svojem delovanju in o nabranih članih, da to nemudoma store.

Istotako prosimo poverjenike, da nam blagovolijo naznaniti za važnejše kraje, kjer še nismo zastopani, priprave agilne osebe, ki bi prevzele naše poverjenišvo.

Knjižni program za leto 1914. bo priobčen poverjenikom, še preden izide letošnje izdanje. Vsekakor pa opozarjamo že sedaj, da bo knjižni program za prihodnje leto že daleč nadkriljeval sedanjega začetniškega ter da bo pričel uredništvati že dolgo gojeno željo slovanskega razumnika po čitivu znanstvene vsebine, zlasti gospodarske, sociološke, znanstveno-politiške, filozofske itd.

Člani Socialne Matice dobe 20% popust pri naročninah »Vede«, i. s. tako, da se računa popust vsem, ki se naroči na »Vedo« od 1. majnika naprej, in z novim letom vsem članom Socialne Matice brez izjeme.

Poverjeniki z nad 10 člani so članarine oproščeni.

Odbor Socialne Matice.

prav! Čim huje bo pokal klerikalni bič po naših hrbtih, tem tesneje se oklepajmo svoje organizacije! Le v sebi samem in med svojimi iščimo rešitve in spasa — pa nikjer drugod! — Na zborovanju je predaval tovariš Miha Kabaj iz Begunj o temi: »Umno čebelarstvo važna panoga kmetijstva.« Njegov strokovnjaški referat je bil vseskozi poudčen in zanimiv. Hvala mu za njegovo požrtvovalnost.

Izvolil se je stari odbor, samo namesto odstopivšega tov. Schullerja je bil izvoljen tov. Jug iz Blok. Delegatom so bili izvoljeni sledeči tovariši, oziroma tovarišice: Karel Stravs iz Hotedršice, Pavel Podobnikar iz Rovt, Leopold Punčuh iz Gor. Logatca, Mirko Fegic iz Plavnice, Adolf Harmelj iz Cerknice, Stenovec Ivan od Sv. Vida nad Cerknico, Sušteršič Marija od sv. Duha nad Blokami.

Nato je predsednik tov. Punčuh zaključil lepo uspelo zborovanje, poudarjal joč važnost stanovske organizacije. Z veseljem smo vzeli na znanje njegovo izjavo, da društvo ne peša, temveč raste in cvete. Naše vrste se čistijo — največji rogovileži so presedlali, v društvu pa ostajajo sami kristal-značaji, ki vkljub vsem viharjem vztrajajo.

Skupno kosilo smo imeli pri g. Modicu v Novi vasi. Bili smo izredno, dobro postreženi, za kar bodi velespoštovani rodovini izrečena najtoplejša zahvala. Tudi smo dolžni hvaliti tov. Jugu, saj je največ njegova zasluga, da smo imeli toliko užitka od tega dne. Vračali smo se proti večeru vsak na svoj dom s sladko zavestjo, da smo storili svojo sveto dolžnost. Mimogrede bodi omenjeno, da se nam je izgubil na poti od Rakeka proti Blokam en tovariš. Vse iskanje je bilo zaman. Tudi na Blokah ga ni bilo. Bog ve, če ni kam zašel!

Štajersko.

Konjiško učiteljsko društvo je prvotno nameravalo tokratno zborovanje združiti s kakim izletom, a z ozirom na važnost zborovanja in zaradi tega želeče polnoštevilne udeležbe se je izlet opustil ter se je dne 5. junija t. l. zborovalo v središču okraja — v Konjicah. — Kakor že po navadi, je bila udeležba tudi tokrat hvalevredna. — Po predsedniškem pozdravu ter prečitani in odobrenju zadnjega zapisnika je predsednik Schell natanko poročal o dne 12. m. m. se vršecem delegacijskem zborovanju Zveze v Celju. V zadevi akcije za izboljšanje naših gmočnih razmer se je v konj. učit. društvu izprožilo več predlogov, od katerih so se nekateri zaradi nujnosti poslali naravnost vsem spodnještajerskim učiteljskim društvom, drugi so se predložili v obravnavo delegacijskemu zborovanju Zveze; zaradi teh predlogov pa je neupravičeno sumničiti, da izhajajo zahrbtni napadi na Zvezo od kakega člana konj. učit. društva in lahko s mirno vestjo izjavljamo, da ne izvirajo ti napadi od tod. — Kot delegata za letošnje glavno skupščino Zaveze, ki se vrši 6. in 7. septembra t. l. v Ljubljani, sta bila izvoljena tovariša Schell in Keržič, kot namestnik pa Golež. — Nadaljni pogovori so se tikali okrajne učiteljske konference v Konjicah. — Povabilu za pristop konj. kmetijskih podružnic se je odzvalo 20 tovarišev. — Sklenilo se je zbrati gradivo za domoznanstvo konjiškega okraja, k čemer naj pripomore učiteljsvo vsake šole za svoj okoliš in če mogoče, bo se spravila ta tema prihodnje leto na dnevni red okrajne učiteljske konference. Tovariš Bregant je priporočal sodelovanje učiteljsva pri planinskih društvih. Na predsednikovo vzbudbo se je pričelo z zbiranjem za okrajni učiteljski sklad, v kateri namen se je nabrala po zborovanju pri skupnem obedu v Narodnem domu precejšnja vsota. — Če ne prej, na veselo snidenje na prihodnji okrajni učiteljski konferenci!

F. B. Šaleško učit. društvo je zborovalo dne 1. junija t. l. v Soštanju. Ta dan je priredilo semkaj Celjsko učit. društvo svoj majniški izlet, pa tudi nekaj tovarišev in tovarišic iz Vranskega in Slovenjgorskega učiteljskega društva je prihitelo v prijatni Soštanj, kjer smo si po dolgem času segli veseli zopet v roke. Bil je to pravi bratski sestanek, ki nam ostane v prijetnem spominu. — Oh 10. uri dop. smo se podali v veliko dvorano pri Rajsterju, kjer je predsednik domačega učiteljskega društva, tov. Koropec, otvoril zborovanje, srčno pozdravil vse navzoče ter izrazil veselje nad lepo udeležbo. Z radostjo v srcu je poudarjal nadalje, da je zavela v zadnjem času med domačimi in sosednimi učiteljskimi društvimi bratska vzajemnost in harmonija ter želi iskreno, da bi se ta bratska ljubav krepila med nami ter živela i v bodoče. — Nato je pozdravil še posebno g. ravnatelja H. Schreinerja, ki se je radevolje odzval našemu vabilu ter prišel predavat o temi: »Lažnivost v ljudski šoli.« V dve uri trajajočem zanimivem in poljudnem govoru nam je gospod ravnatelj orisal laž ter njene vrste

in podal par sredstev, s katerimi jo zatiramo v šoli. Navzoči so poslušali z velikim zanimanjem. Da nam je gospod predavatelj govoril iz srca, je pričalo burno ploskanje ob sklepu govora. Tov. Koropec se mu je za njegovo požrtvovalnost in naklonjenost napram učit. društvom iskreno zahvalil ter želi, da bi ga še večkrat videli v naši sredini. — Po skupnem obedu v spodnji dvorani, smo priredili majhen izlet v bližnjo okolico. Razvila se je domača, živahna zabava, ki jo je posebno povečal naš humorist tov. Košutnik, s svojim šaljivim podajanjem.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer je imelo svoj izredni občni zbor v četrtek, dne 5. junija, v Radincih. Zbralo se je ob lepem vremenu 31 članov in dva gosta tov. Kovačec in gospa od Sv. Andraža. — Po obravnavi običajnega dnevnega reda smo poslušali predavanje gđe. Bernardove o njenem potovanju v Švico. Potopiši brez skioptikona so nevhvaležna naloga, ker ni lahko poslušalca tako zainteresirati, da za dlje časa pazljivo posluša in si stvarja primerne slike. Gđe. Bernardovi pa se je to imenitno posrečilo. Način opisovanja, lep jezik in — izrazito čitanje gđe. Zencovicheve — vse troje je sililo k pazljivemu poslušanju, in menda ni bilo nobenega, ki si ne bi bil želel gledati na lastne oči teh krasnih gorskih krajev in mest. S tem pa je bil dosežen namen predavanja. Zanimanja imamo dosti, volje tudi, treba nam je samo še — regulacije. Izraženi želji, naj se priobči referat v »Učit. Tov.« gđe. predavateljica gotovo rada ustreže. O delegacijskem zborovanju Zveze nam je poročal tov. A. Lah. Na dnevnem redu je bila nadalje točka: »Izprememba pravil«. Izredni občni zbor je sklenil pridržati staro besedilo, vendar pa je tolmačiti preporno točko § 12. tako, da se sme sklicati občni zbor enkrat v letu, kadarkoli. Delegatom za Zavezino zborovanje so se volili tov. Tomažič iz Mavčič, namestnikom pa tov. Cvetko in Lah. Glede enotnega postopanja pri telovadbi, predlaga tov. Cvetko, da se naprosi tov. Velmarja, ki naj nam na enem prihodnjih zborovanj poroča o tem. Ker imamo uradno konferenco 9. avgusta, društvo v juliju ne bo zborovalo; sicer pa se je dalo odboru na prosto, sklicati po potrebi tudi v juliju zborovanje.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 5. junija t. l. v Policanah v lepo okrašenih šoli. Zbralo se je kaj lepo število članov in nekaj gostov. Prav prijazno pozdravi predsednik Jos. Sabati, predavateljica tov. Bl. Jurka, istotako tov. Jos. Dobnika, ko gosta, ki prihaja k nam s Ponikve, če le količkaj mu v to razmere pripuščajo. Le ta je prinesel s sabo pozdrave šmarsko-rogaškega učiteljsva. Istotako se prečita pozdrav, ki ga nam je poslalo konjiško učit. društvo. Njegovega nasveta, da bodoče leto priredimo nekam svoje skupno izletno zborovanje, pritrdimo v polni meri. — Mariborskemu učit. društvu se k 40letnemu jubilejnemu slavlju brzovajnim potom čestita. — Vzame se na znanje, da sta pristopila društvu gospa M. Jankovič in tov. Bož. Gselman. Zavezi se k jubilejskemu slavlju dovoli prispevek v znesku 10 K. Reši se še nekaj drugih dopisov v njih smislu. — Na to poroča Blaž Jurko: »Izbira žene, velevažen trenotek v učiteljevem življenju.« Vsakomur se je naslov predavanja pač zdel malo čuden; če se pa pomisli važnost tega vprašanja s socialnega stališča, dobi stvar drugo lice. V gladkih verzih nam je predavatelj označil značaj soproge, gospe in žene; izvajal, da spremi soproga moža do smrti, gospa do groba, žena pa s svojim spominom čez grob. Zato, učitelj, ne išči si soproge niti gospe; vzemi si ženo! Burno ploskanje je plačalo originalno predavanje.

Delegat Boštjan Krotky je poročal o Zvezinem zborovanju v Celju; delegatom Zavezi pa se je izvolil tov. Ljudevit Vari, učitelj v Policanah; namestnikom pa Krotky Boštjan, učitelj istotam. — Predsednik izpodbuja, da naj se jubilejskega slavlja Zaveze udeleži naše učit. društvo v večjem številu in zaključijo lepo uspelo zborovanje z željo, da se na prihodnjem zborovanju, ki bo 1. četrtek v mesecu novembru, zopet snidemo polnoštevilno.

R.

Književnost in umetnost.

»Glasbena Matica« v Ljubljani javlja tem potom svojim članom, da so društvenikom namenjene muzikalijske za leto 1912/13. izšle ravnokar v tisku. Društveniki dobijo letos za članarino 6 K dva zvezka slovenskih izvornih muzikalij. Prvi zvezek obsega na 19 tiskanih straneh jako lepe tri samospeve za sopran s spremljevanjem klavirja, ki jih je zložil Oskar Dev; Pastirica, Kangleica, Snegulčica. — Drugi zvezek, ki je namenjen slovenskim mladim goslarjem, pa na 11 straneh »Album 25 slovenskih narodnih za gosti prirejenih pesmi s spremljevanjem klavirja«. Delo

svetne knjižnice in 250 narodnoradikalnih starešin, tako da znaša sedanje stanje članov 700, med njimi 12 ustanovnikov.

Dosedanja poverjenišva Socialne Matice so sledeča:

Gorica: Birs, Učiteljsko društvo, Urbančič.

Pazin: Saša Šantel.

Ljubljana: Ante Beg in odborniki.

Kranj: Dr. Dolar, dr. Marn.

Novo Mesto: Dr. Slanc, dr. Kelemina.

Idrija: Dr. Lončar, Gangl.

Ribnica: Viktor Grčar.

Celje: Dr. Božič, dr. Hrašovec.

Maribor: Dr. Pivko.

Slov. Bistrica: Ottilija Feigl.

Ljutomer: Josip Bankart.

Dunaj: Slovenija.

Radgona: Janez Ev. Štuhec, Križanič.

Trbovlje: Fran Oset.

Trst: odborniki.

Omeniti je, da so nekatera poverjenišva že doslej razvijala prav živahno delovanje ter nam pridobila mnogo članov; druga delujejo zopet srednje; nad polovico pa nam ni poslala še nobenega poročila.